

# МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра образотворчого мистецтва



ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи  
і навчальної роботи та рекрутації  
проф. Гаврилюк С. В.

9 лютого 2016 р.

## Історія образотворчого мистецтва

Курсова робота

### РОБОЧА ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки бакалавра

галузь знань 02 Культура і мистецтво

спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація

освітня програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація

**Робоча програма навчальної дисципліни** “Історія образотворчого мистецтва. Курсова робота” для студентів III курсу за напрямом підготовки “Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація”

”25” Вересня, 2016 р. - \_\_\_ с.

**Розробник:** Лесик-Бондарук О.О., кандидат архітектури, доцент кафедри образотворчого мистецтва

**Рецензент:** Лесик О.В., доктор архітектури, професор кафедри образотворчого мистецтва

**Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва**

протокол № 2 від 24. 09. 2016 р.

Завідувач кафедри: \_\_\_\_\_ (підпис) \_\_\_\_\_ (прізвище, ініціали)

**Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту мистецтв**

протокол № 1 від 28. 09. 2016 р.

Голова науково-методичної комісії інституту мистецтв \_\_\_\_\_ (підпис) \_\_\_\_\_ (прізвище, ініціали)

**Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 2 від 19. 10. 20\_\_ р.

## Вступ

Робоча програма навчальної дисципліни “Історія образотворчого мистецтва. Курсова робота” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалавра напряму 6.020205 “Образотворче мистецтво”. Вона узагальнює і відтворює мистецькі процеси, що відбувалися від найдавніших часів до сучасного періоду.

**Предметом** вивчення навчальної дисципліни поглиблене вивчення та дослідження однієї з вузьких тем з історії української та світової архітектури, живопису, скульптури, графіки та декоративно-ужиткового мистецтва.

**Міждисциплінарні зв'язки:** Вивчення курсу “Історія образотворчого мистецтва. Курсова робота” проходить в тісному зв'язку з курсами “Малюнок”, “Живопис”, “Композиція”, “Історія України”, “Українська та зарубіжна культура”.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Зміст роботи.
2. Оформлення роботи.
3. Захист роботи.

### 1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Написання курсової роботи є невід'ємною складовою педагогічного процесу, одним із напрямків наукової діяльності студента, а також є однією з форм самостійної роботи студента, яка покликана розв'язати наступні завдання:

- поглиблене вивчення літературних джерел – аналіз та узагальнення їхнього змісту, розширення обсягу знань з даної тематики, порівняння різних точок зору на певне питання дослідження тощо;
- вільне володіння досліджуваним матеріалом, пошук невідомих науці сторін чи деталей теми дослідження;
- формування вмінь послідовно, логічно, ґрунтовно викладати свої думки, підтверджувати їх доказами та фактами.

Метою курсу є поглиблене вивчення, розкриття та дослідження однієї з вузьких тем в розвитку історії образотворчого мистецтва, аналіз передумов виникнення даної тематики, дослідження основного напрямку чи стилю, характеристика видів, жанрів і окремих творів образотворчого мистецтва, порівняльна характеристика мистецьких процесів тощо.

Завдання курсу полягає в тому, щоб максимально дослідити конкретне явище в історії образотворчого мистецтва, поєднати характеристику епохи з конкретним аналізом кожного твору в його ідейно-художній цілісності, розглядаючи цей твір як вияв історичного процесу розвитку світового мистецтва, в тісному зв'язку з минулим і майбутнім, показуючи єдність конкретно-історичного і національного та всесвітньо-історичного і загальнолюдського.

В результаті вивчення курсу необхідно знати:

- основні підходи до розуміння мистецтва як складного суспільно-історичного феномену;
- основні проблеми появи, розквіту та занепаду мистецьких епох;
- специфіку національного мистецтва як складової світового мистецького процесу;
- головні риси сучасного світового мистецтва;
- форми і напрямки відбудови українського мистецтва, його відродження та історичні перспективи;

- вміти визначати передумови виникнення та розвитку тих чи інших мистецьких процесів;
- вміти аналізувати конкретне явище образотворчого мистецтва в його персоніфікованому та загальнозначимому звучанні.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин / 3 кредити.

## 2. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.

### 3. Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточне оцінювання, модульні контрольні роботи, самостійні завдання, колоквиум.

#### 4. Список джерел

- Авермат Р. Питер Пауэль Рубенс. – М., 1977.
- Алексеева Т.В. В.Л. Боровиковский и русская культура на рубеже XVIII-XIX веков. – М., 1975.
- Алпатов М.В. Искусство Древней Руси: Памятники XI-XVIII вв. – М., 1969.
- Анатолій Базилевич. Альбом / Упор. М. Криволапов. – К., 1976.
- Английские художники от Хогарта до Тернера / Авт. – сост. И.Кузнецова. – Л., 1966.
- Андреева М.В., Дмитриева О.В. Художники и скульпторы Италии XVI-XVIII вв. – Л. 1963.
- Анри Матисс: Альбом. – Л., 1978.
- Арагон Л. Анри Матисс. – М., 1978.
- Арнасон Г.Г. Скульптура Гудона. – М., 1982.
- Асеев Ю.Э. Архитектура древнего Киева. – Киев, 1982.
- Афанасьев В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.
- Афанасьев В.А. Українське радянське мистецтво: 1960-1980рр. – К., 1983.
- Барская Л.Г. Поль Сезанн. – Л., 1975.
- Бартенев И.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей – М., 1983.
- Безхутрий М.М. С.Васильківський. – К., 1979.
- Билецкий П. Украинская портретная живопись XVII-XVIII вв. – Л., 1981.
- Бенев О. Искусство Северного Возрождения. – М., 1973.
- Білецький П. Михайло Дерегус. Альбом. – К., 1987.
- Білецький П. Нарбут. – Л., 1985.
- Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII ст. – К., 1981.
- Білецький П.О. Український портретний живопис XVII-XVIII ст.: Проблеми становлення і розвитку. – К., 1968.
- Богемская К.Г. Клод Моне. – М., 1984.
- Борозина В.Н. Жан Огюст Доминик Энгр. – М., 1977.
- Бочаров Г.Н. Художественный металл Древней Руси. X – начало XIII в. – М., 1984.
- Брюсова В.Г. Русская живопись XVII века. – М., 1984.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис. – К., 1967.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське радянське народне мистецтво 1941-1967рр. – К., 1970.
- В'юник А.О. О. Курилас. – Львів, 1957.
- Вагнер Г.К. Скульптура Владимиро-Суздальской Руси. – М., 1964.
- Вагнер Г.К. Скульптура Древней Руси. – М., 1969.
- Валентен А. Эль Греко. – М., 1962.
- Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.
- Вентури Л. Импрессионизм: Письма художников. Воспоминания Дюран-Рюэля. Документы. – Л., 1969.
- Вентури Л. От Мане до Лотрека. – М.- Л., 1968.

- Вздорнов Г.И. Феофан Грек: Творческое наследие. – М., 1983.
- Виппер Б.Р. Проблема реализма в итальянской живописи XVII-XVIII в. – М., 1976.
- Виппер Б.Р. Очерки голландской живописи эпохи расцвета. – М., 1962.
- Виппер Б.Р. Итальянский Ренессанс. XIII-XVI вв.: В 2 т. – М., 1977.
- Владич Л. Василь Касян. – К., 1978.
- Владич Л. Л.В.Позен. – К., 1961.
- Водотика О. Архитектура православных храмов Украины: історія та сучасність. – Київ, 2006.
- Войе Довид. Огюст Роден. – М., 1969.
- Ворона І.І. М. Дерегус. – К., 1958.
- Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.
- Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.
- Герман М. Домье. – М., 1962.
- Герман М.Ю. Уильям Хогарт и его время. – Л., 1977.
- Гершензон-Чегодаева Н.М. Д.К. Левицкий. – М., 1964.
- Гершензон-Чегодаева Н.М. Нидерландский портрет XV в. – М., 1972.
- Гершензон-Чегодаева Н.М. Питер Брейгель Старший. – М., 1981.
- Гликман А.С. Никола Пуссен. – Л.- М., 1964.
- Говдя П. Т. Шевченко – художник. – К., 1955.
- Гурченко Ю.М. І. Мурашко. – К., 1956.
- Данилова И.Е. Итальянская монументальная живопись: Раннее Возрождение. – М., 1970.
- Дворжак М. История итальянского искусства в эпоху Возрождения: В 2 т. – М., 1978.
- Демина Н.А. Андрей Рублев и художники его круга: Сб. статей. – М., 1972.
- Дмитриева Н.А. Винсент Ван Гог: Очерк жизни и творчества. – М., 1975.
- Дмитриева Н.А. Пикассо. – М., 1971.
- Драган М. Українська декоративна різьба XVI-XVIII ст. – К., 1970.
- Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.
- Дяченко И. Татьяна Яблонська. Альбом. – М., 1973.
- Европейское искусство XIX в. 1789-1871: Сб. статей. – М., 1975.
- Егорова К.С. Ян ван Эйк. – М., 1965.
- Жаборюк А.А. Український живопис останньої третини XIX – початку XX ст. – К., 1990.
- Жаборюк А.А. Мистецтво живопису, графіки на Україні в першій половині і середині XIX ст. – Одеса, 1983.
- Жолтовський П.М. Малюнки Києво-Печерської іконописної майстерності. – К., 1982.
- Жолтовский П.М. Український живопис XVII-XVIII ст. – К., 1978.
- Западноевропейская художественная культура XVIII в. – М., 1980.
- Западноевропейское искусство второй половины XIX в. Сб. статей. – М., 1975.
- Запаско Я.П. Орнаментальне оформлення української рукописної книги. – К., 1960.
- Запаско Я.П., Ісаєвич Я.Д. Пам'ятники книжкового мистецтва: Каталог стародруків. – Львів, 1981, 1984.
- Затенацький Я.П. М.П.Пимоненко. – К., 1955.
- Затенацький Я.П. Український радянський живопис. – К., 1958.
- Знамеровская Т.П. Веласкес. – М., 1978.
- Знамеровская Т.П. Хусепе де Рибера. – М., 1982.
- Золотов Ю.К. Жорж де Ла Тур. – М., 1979.
- Золотов Ю.К. Фрагонар. – М., 1959.
- Золотов Ю.К. Французский портрет XVIII в. – М., 1968.
- Золотов Ю.К., Немилова И.С. Антуан Ватто. – Л., 1973.

- Золотой век Нидерландской живописи / Сост. Н.Н. Никулин. – М., 1981.
- Ильин М.А. Искусство Московской Руси эпохи Феофана Грека и Андрея Рублева. – М., 1976.
- Импрессионисты. Их современники. Их соратники. Живопись. Графика. Литература. Музыка. – М., 1976.
- Искусство народов СССР. 1917-1970 гг. – Сост. О.И. Сопоцинский. – Л., 1977.
- История советского искусства: Живопись. Скульптура. Графика: В 2 т. – М., 1965-1968.
- Каганович А.Л. Антон Лосенко и русское искусство середины XVIII столетия. – М., 1963.
- Каганович А.Л. Антон Лосенко. – М., 1963.
- Каптерева Т.П., Быков В. Искусство Франции XVII в. – М., 1969.
- Кеменов В.С. Картины Веласкеса. – М., 1969.
- Ковалевская Н.И. История русского искусства XVIII века. – М., 1962.
- Кожина Е.Ф. Искусство Франции XVIII в. – Л., 1971.
- Колпинский Ю.Д. Искусство Венеции XVI в. – М., 1970.
- Куликова И. Экспрессионизм в искусстве. – М., 1978.
- Лазарев В.Н. Древнерусские мозаики и фрески. – М., 1973.
- Лазарев В.Н. Московская школа иконописи. – М., 1980.
- Лазарев В.Н. Начало раннего Возрождения в итальянском искусстве. – М., 1970.
- Лазарев В.Н. Новгородская живопись. – М., 1982.
- Лазарев В.Н. Происхождение итальянского Возрождения: В 3 т. – М., 1956-1979.
- Лазарев В.Н. Русская иконопись от истоков до начала XVI века. – М., 1983.
- Лазарев В.Н. Старые европейские мастера. – М., 1974.
- Лазарев В.Н. Старые итальянские мастера. – М., 1972.
- Лапшина Н.Ф. С. Рокотов. – М., 1959.
- Лебедева Т.А. Иван Никитин – М., 1975.
- Левина И.М. Искусство Испании XVI-XVII вв. – М., 1966.
- Левитин Е.С. Офорты Рембрандта. – М., 1963.
- Либман М.Я. Дюрер и его эпоха. – М., 1972.
- Либман М.Я. Немецкая скульптура 1350-1550 гг. – М., 1980.
- Лисенков Г. Английское искусство XVIII в. – Л., 1964.
- Логвин Г., Міляєва Л., Свенціцька В. Український середньовічний живопис. – К., 1976.
- Логвин Г.В. З глибин: Гравюри українських стародруків XVI-XVII ст. – К., 1990.
- Логвин Г.В. З глибин: Давня книжкова мініатюра XI-XVIII ст. – К., 1974.
- Логвин Г.В. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятники. – К., 1968.
- Логвин Г.В. Украинское искусство X-XVIII вв. – М., 1963.
- Логвин Г.Н., Міляєва Л.С. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.
- Лясковская О.Ф. Французская готика XII-XIV в. – М., 1973.
- Малицкая К.М. Франциско Сурбаран. – М., 1963.
- Мальцова Н.Л. Французский карандашный портрет XVIII в. – М., 1978.
- Мандер Карел. Книга о художниках. – Л.- М., 1946.
- Матье М.Э. Искусство Древнего Египта. – М., 1970.
- Ольга Михайлинин Архітектура і містобудування Західної Волині 1921-1939 років / Ольга Михайлинин.-Рівне, 2013.-352 с.
- Михайлов А.И. Баженов. – М., 1951.
- Міляєва Л., Логвин Г.В. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.
- Моздир М.І. Українська дерев'яна скульптура. – К., 1980.
- Мурашко М.І. Спогади старого вчителя. – К., 1964.

- Намовський Я. І. Труш. – К., 1967.
- Німенко А.В. Українська скульптура другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1963.
- Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1985.
- Павлов В.В. Скульптурный портрет Древнего Египта. – М., 1957.
- Прусс И.Е. Западноевропейское искусство XVII–XVIII вв. – М., 1974.
- Рембрандт: Альбом. – М., 1981.
- Ривкин Б.И. Античное искусство – М., 1972.
- Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині 1917-2006 рр. – Луцьк, "Волинська книга", 2007.
- Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, "Медіа", 2001.
- Ротенберг Е.И. Голландская живопись XVII в. – М., 1972.
- Ротенберг Е.И. Западноевропейское искусство XVII в. – М., 1971.
- Рубан В.В. Український портретний живопис другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1986.
- Сахарова И. Алексей Петрович Антропов. 1716-1795. – М., 1974.
- Свенціцький-Святицький І. Ікони Галицької України XV-XVI віків (Збірки Українського національного музею у Львові). – Львів, 1929.
- Свенціцька В.І., Откович В.П. Світ очима народних митців. Українське народне малярство XIII-XX ст. – К., 1991.
- Свенціцька В.І., Сидор О.Ф. Спадщина віків. Українське малярство XIV-XVIII ст. у музейних колекціях Львова. – Львів, 1990.
- Седова Т.А. Рембрандт. – М., 1978.
- Селинова Т.А. Иван Петрович Аргунов. 1729-1801. – М., 1973.
- Соколов Г.И. Искусство Древнего Рима. – М., 1971.
- Соколов Г.И. Искусство Древней Греции. – М., 1980.
- Степовик Д.В. Українська графіка XVI-XVIII ст. – К., 1982.
- Степовик Д.В. Українське мистецтво першої половини XIX ст. – К., 1982.
- Тарас Шевченко. Альбом. / Упор. Д.В.Степовик. – К., 1986.
- Тяжелов В.Н. Искусство средних веков в Западной и Центральной Европе. – М., 1981.
- Український середньовічний живопис: Альбом. – К., 1976.
- Чегодаев А.Д. Импрессионисты. – М. 1971.
- Чубова А.П., Иванова А.П. Античная живопись. – М., 1966.
- Шапиро Ю.Г. Голландское искусство XVII в. – Л., 1960.
- Шапиро Ю.Г. Искусство Фландрии XVII в. – Л., 1962.
- Шпаков А. О. Мурашко. – К., 1959.
- Яворская Н.В. Западноевропейское искусство XIX в. – М., 1962.

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ**  
**Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки**  
**Кафедра образотворчого мистецтва**

**ЗАТВЕРДЖУЮ**

Проректор з науково-педагогічної роботи  
і навчальної роботи та рекрутації  
проф. Гаврилюк С. В. \_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_ 20\_\_ р.

**Історія образотворчого мистецтва**

**Курсова робота**

**РОБОЧА ПРОГРАМА**

**нормативної навчальної дисципліни**

**підготовки бакалавра**

**галузь знань 02 Культура і мистецтво**

**спеціальність 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,  
реставрація**

**освітня програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,  
реставрація**



**Робоча програма навчальної дисципліни** “Історія образотворчого мистецтва. Курсова робота” для студентів III курсу за напрямом підготовки “Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація”

” \_\_\_ ” \_\_\_\_\_, 20\_\_ р. - \_\_\_ с.

**Розробник:** Лесик-Бондарук О.О., кандидат архітектури, доцент кафедри образотворчого мистецтва

**Рецензент:** Лесик О.В., доктор архітектури, професор кафедри образотворчого мистецтва

**Робоча програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри образотворчого мистецтва**

протокол № \_\_\_ від \_\_\_ . \_\_\_\_ . 20\_\_ р.

Завідувач кафедри: \_\_\_\_\_ ( \_\_\_\_\_ )  
(підпис) (прізвище, ініціали)

**Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту мистецтв**

протокол № \_\_\_ від \_\_\_ . \_\_\_\_ . 20\_\_ р.

Голова науково-методичної комісії інституту мистецтв \_\_\_\_\_ ( \_\_\_\_\_ )  
(підпис) (прізвище, ініціали)

**Робоча програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № \_\_\_ від \_\_\_ . \_\_\_\_ . 20\_\_ р.

© \_\_\_\_\_, 20\_\_  
(Прізвище, ініціали)

## 1. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	6.020205 “Образотворче мистецтво”	нормативна
Модулів: 3	Бакалавр	Рік підготовки: 3
Змістових модулів: 3		Семестр: 5
ІНДЗ: немає		Лекції - год.
Загальна кількість годин: 90		Практичні (семінари) - год.
Тижневих годин (для денної форми навчання):		Лабораторні - год.
Аудиторних: 5 год.		Самостійна робота – 6 год.
самостійної роботи: 6 год.		Консультації - 6 год.
	Форма контролю: залік	

## 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Написання курсової роботи є невід’ємною складовою педагогічного процесу, одним із напрямків наукової діяльності студента, а також є однією з форм самостійної роботи студента, яка покликана розв’язати наступні завдання:

- поглиблене вивчення літературних джерел – аналіз та узагальнення їхнього змісту, розширення обсягу знань з даної тематики, порівняння різних точок зору на певне питання дослідження тощо;
- вільне володіння досліджуваним матеріалом, пошук невідомих науці сторінок чи деталей теми дослідження;
- формування вмінь послідовно, логічно, ґрунтовно викладати свої думки, підтверджувати їх доказами та фактами.

Метою курсу є поглиблене вивчення, розкриття та дослідження однієї з вузьких тем в розвитку історії образотворчого мистецтва, аналіз передумов виникнення даної тематики, дослідження основного напрямку чи стилю, характеристика видів, жанрів і окремих творів образотворчого мистецтва, порівняльна характеристика мистецьких процесів тощо.

Завдання курсу полягає в тому, щоб максимально дослідити конкретне явище в історії образотворчого мистецтва, поєднати характеристику епохи з конкретним аналізом кожного твору в його ідейно-художній цілісності, розглядаючи цей твір як вияв історичного процесу розвитку світового мистецтва, в тісному зв’язку з минулим і майбутнім, показуючи єдність конкретно-історичного і національного та всесвітньо-історичного і загальнолюдського.

В результаті вивчення курсу необхідно знати:

- основні підходи до розуміння мистецтва як складного суспільно-історичного феномену;
- основні проблеми появи, розквіту та занепаду мистецьких епох;
- специфіку національного мистецтва як складової світового мистецького процесу;
- головні риси сучасного світового мистецтва;

- форми і напрямки відбудови українського мистецтва, його відродження та історичні перспективи;
- вміти визначати передумови виникнення та розвитку тих чи інших мистецьких процесів;
- вміти аналізувати конкретне явище образотворчого мистецтва в його персоніфікованому та загальнозначимому звучанні.

## 2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни Заліковий кредит №1.

### Змістовий модуль I. Курсова робота.

#### Тема 1. Зміст роботи.

Визначення тематики наукового дослідження. Робота по аналізу літературних та архівних джерел, за потребою – робота з пам'ятками образотворчого мистецтва в натурі. Визначення мети, завдань наукового дослідження, предмету та об'єкту, проведення історіографічного аналізу, визначення хронологічних меж дослідження, розробка структури курсової роботи.

Курсова робота має наступну структуру:

- титульний аркуш
- зміст
- вступ (2–3 сторінки)
- 3 розділи основної частини, поділені на підрозділи (20–25 сторінок), при цьому:
  - 1 розділ (8–10 сторінок)
  - 2 розділ (8–10 сторінок)
  - 3 розділ (8–10 сторінок)
    - висновки (2–3 сторінки)
    - список літератури
    - додатки

Приблизний обсяг курсової роботи – **35-40 сторінок** комп'ютерного тексту без додатків та списку літератури.

У вступі розкривається:

**актуальність теми**, тобто розкриття причин важливості розглядання і дослідження обраної теми саме сьогодні, а також яке суспільне і наукове значення має дослідження обраної теми;

**ступінь розробленості** обраної проблеми у науковій літературі (короткий аналіз того, що, ким і як досліджено);

**об'єкт дослідження** – це та область об'єктивно існуючого наукового знання, у рамках якої знаходиться те, що буде осмислюватися (досліджуватися);

**предмет дослідження** – це та частина об'єктивно існуючого знання – об'єкта дослідження (тобто предмет більш вузька область дослідження, ніж об'єкт), яка власне і досліджується. У одному об'єкті може бути виділена достатньо велика кількість предметів дослідження (предмет дослідження повинен відповідати його темі);

**мета дослідження** – це формулювання тієї кінцевої цілі (або цілей), яку автор дослідження бажає досягти (мета роботи переплітається з її назвою і повинна чітко вказувати, що саме розв'язується в курсовій роботі);

**завдання дослідження** – це ті завдання, за допомогою яких може бути досягнута мета дослідження, ці завдання розкриваються в підрозділах відповідних розділів курсової роботи;

**структура курсової роботи**, наприклад, курсова робота складається з вступу, трьох розділів, висновків і списку використаної літератури.

У Вступі потрібно добиватися стислості та чіткості розкриття матеріалу .

Основна частина курсової роботи включає три розділи, кожен з яких поділений на відповідну до змісту кількість підрозділів, що послідовно розкривають визначенні завдання дослідження.

Кожний з розділів основної частини закінчується висновками.

У висновках подається власна оцінка ступеня вирішення тих завдань, що стояли перед дослідником; формулюються загальні висновки по роботі, подаються розроблені на їхній основі рекомендації.

Список використаних літературних джерел (не менш ніж 20–30 джерел) подається в алфавітному порядку і повинен відповідати вимогам державного стандарту. До списку використаних джерел включається весь перелік наукових видань (не підручників!), якими користувався автор в процесі підготовки роботи, як ті твори, на які є посилання в тексті, так і ті, які не цитуються, але були використані в процесі підготовки роботи, як друківані тексти, так і електронні ресурси, але тільки авторські наукові тексти.

Таким чином приблизний зміст курсової роботи повинен мати такий вигляд:

## **ТИТУЛЬНИЙ АРКУШ**

### **ЗМІСТ**

#### **ВСТУП**

#### **РОЗДІЛ І. ....**

1.1. ....

1.2. ....

#### **РОЗДІЛ ІІ. ....**

2.1. ....

2.2. ....

#### **РОЗДІЛ ІІІ. ....**

3.1. ....

3.2. ....

### **ВИСНОВКИ**

### **ЛІТЕРАТУРА**

#### **Тема 2. Оформлення роботи.**

Курсова робота має бути оформлена у відповідності до вимог Міністерства освіти і науки України, складатись з відповідних структурних елементів, а саме – Вступу, Основної частини, Висновків, Додатків та Списку використаних джерел.

Курсова робота повинна бути виконана й оформлена з додержанням вимог до наукових робіт. Оптимальний обсяг курсової роботи – 35 – 40 друківаних сторінок, список використаної літератури – не менше 20 джерел.

Обов'язковою вимогою до курсової роботи є написання її державною мовою, за винятком списку використаної літератури, де використане джерело записується мовою видання. Цитати з цих джерел наводяться в тексті виключно українською мовою.

**Текст курсової роботи** набирається на комп'ютері на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210 × 297 мм). Сторінки обмежуються полями: ліве – 25 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 10 мм. Відстань між заголовком і текстом – 15–20 мм. Шрифт – чорного кольору. Щільність тексту однакова по всій роботі. Сторінка повинна містити не менше 28–30 рядків по 57–60 знаків у кожному (з урахуванням інтервалів). Рекомендована гарнітура – Times New Roman, кегль – 14, інтервал між рядками – 1,5.

Курсова робота має бути надрукована чітко, без помилок і виправлень. Текст курсової роботи може ілюструватись рисунками, схемами, графіками, діаграмами та таблицями. Курсова робота починається з титульної сторінки за формою, наведеною в додатку А. Це перша сторінка курсової роботи, яку включають до загальної нумерації сторінок, але не нумерують. Далі номер сторінки проставляють у правому нижньому кутку аркуша. За титульною сторінкою наводяться послідовно зміст, вступ, розділи в порядку подання, висновки, список використаних джерел, додатки. Всі вони починаються з нової сторінки, а кожен з підрозділів – після закінчення попереднього.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи. Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкують великими літерами симетрично відносно тексту. Заголовки підрозділів друкуються малими літерами (крім першої великої) з абзацу. В кінці заголовка крапки не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

**Нумерація розділів та підрозділів.** Номер розділу ставиться після слова «РОЗДІЛ», після номера крапка не ставиться, потім з нового рядка друкується заголовок розділу.

Підрозділи нумеруються в межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між ними ставиться крапка. У кінці номера підрозділу має стояти крапка, наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). У тому самому рядку дається заголовок підрозділу.

Порядок посилань на літературні джерела. Посилання на наукові літературні джерела в тексті наводяться у квадратних дужках []. Це може бути посилання на джерело в цілому або на джерело із зазначенням конкретної сторінки.

Цифри у квадратних дужках відповідають порядковому номеру джерела у списку використаних джерел.

**Ілюстрації.** До ілюстрацій належать рисунки, схеми, графіки, діаграми.

Ілюстрації повинні мати назву, яку розміщують після номера ілюстрації. За потреби ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (текст під рисунком). Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці варто наводити в роботі безпосередньо після тексту за першою згадкою або на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації. Ілюстрацію, більшу за формат А4, враховують як одну сторінку і розміщують у відповідних місцях після згадування в тексті або в додатках.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій в додатках. Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між ними ставиться крапка.

**Список використаних джерел.** Наукове дослідження завершується списком використаних джерел.

Джерела можна розміщувати:

- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків (такий спосіб є найпоширеніший та універсальний);
- у хронологічному порядку;

➤ за послідовністю посилань у тексті.

Авторів з однаковими прізвищами подають в алфавітному порядку їхніх ініціалів; праці одного автора – за алфавітом перших літер назв його праць; праці одного автора з однаковою назвою – за хронологією.

Спочатку наводять літературу, видану кирилицею, далі – латиною і мовами з особливою графікою (за алфавітом назв мов – арабською, вірменською, грузинською тощо). Публікації мовами з особливою графікою подають в українській транслітерації або в перекладі українською мовою.

Крім того є певний порядок розташування літературних джерел: нормативні акти (закони, постанови та ін.); книжкові видання; статті в журналах та інших періодичних виданнях; матеріали з Інтернету.

Основна вимога до використаних джерел – єдине оформлення і дотримання чинного державного стандарту на бібліографічний опис видань (ГОСТ 7.1–84).

**Додатки.** Додатки оформляють як продовження курсової роботи на прикінцевих її сторінках, зазначаючи їх у порядку посилань у тексті. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований вгорі малими літерами з першої великої симетрично щодо тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими літерами з першої великої друкується слово «Додатки».

Додатки позначаються послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер І, Є, З, І, Ї, О, Ч, Ь, наприклад: Додаток А, Додаток Б і т. д. Один додаток позначається як Додаток А.

### **Тема 3. Захист роботи.**

Виконану та оформлену курсову роботу студент подає науковому керівнику, який пише рецензію, де зазначає її теоретичний рівень, глибину виконаних досліджень, доцільність і обґрунтованість рекомендацій, формулює висновок (рекомендована чи не рекомендована робота до захисту).

Курсову роботу студент захищає прилюдно в навчальній групі. Доповідь, як правило, триває близько 5–7 хвилин. Орієнтовна структура доповіді повинна відображати структуру курсової роботи. Особливу увагу необхідно приділити характеристиці власного внеску в розробку проблеми.

Після доповіді студент відповідає на поставлені запитання. Під час захисту оцінюються: якість виконаної студентом курсової роботи, рівень знань і набутих навичок за темою, вміння логічно та аргументовано викладати думки, відповідати на запитання.

## **3. Структура навчальної дисципліни**

### **Структура залікового кредиту №1**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Конс.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
<b>Змістовий модуль 1. Курсова робота.</b>							
<b>Тема 1. Зміст роботи.</b>	46				6	40	
<b>Тема 2. Оформлення роботи.</b>	14					14	
<b>Тема 3. Захист роботи.</b>	30					30	
<b>Усього годин</b>	90				6	84	

4. **Методи навчання:** робота з літературними джерелами, робота з пам'ятками образотворчого мистецтва в природі, фото фіксація, замальовки, робота в Інтернет.

5. **Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік.**

**Методи оцінювання:** перевірка курсової роботи науковим керівником, публічний захист курсової роботи.

**Критерії оцінювання курсових робіт** Оцінка курсової роботи здійснюється за 100-бальною шкалою, яка складається з двох частин: 1) виконання курсової роботи (до 70 балів) і 2) захисту (до 30 балів).

Оцінка « відмінно» (91-100 балів) ставиться, якщо студент:

- 1) показав глибокі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи;
- 2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, творчо осмислювати, формулювати висновки;
- 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження;
- 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою;
- 5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін;
- 6) на захисті продемонстрував глибокі знання теми дослідження, тверде і впевнено відповів на запитання членів комісії.

Оцінка « добре» (76-90 балів) ставиться, якщо студент:

- 1) показав досить високі теоретичні знання тієї дисципліни, з якої виконана курсова роботи;
- 2) оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, але не завжди критично ставиться до використаних джерел та літератури;
- 3) дає свої пропозиції і рекомендації з предмету дослідження, однак відчуває труднощі щодо їх обґрунтування;
- 4) виконав роботу грамотно літературною українською мовою, але допустив нечисленні граматичні та стилістичні помилки;
- 5) оформив роботу у відповідності до вимог і подав її до захисту у визначений кафедрою термін;
- 6) на захисті продемонстрував добрі знання з теми дослідження, відповів на запитання членів комісії;

Оцінка « задовільно» (61-75 балів) ставиться, якщо студент:

- 1) показав достатні теоретичні знання з тієї дисципліни (дисциплін), з якої виконується лана робота:
- 2) в основному оволодів первинними навиками дослідної роботи: збирати дані, аналізувати, осмислювати їх, формулювати висновки, однак допускає в роботі порушення принципів логічного і послідовного викладу матеріалу, мають місце окремі фактичні помилки і неточності;
- 3) не може сформулювати пропозиції і рекомендації з теми дослідження, або обґрунтувати їх;
- 4) допускає помилки в оформленні роботи та її науково-довідкового апарату;
- 5) допускає численні граматичні та стилістичні помилки;
- 6) на захисті продемонстрував задовільні знання з теми дослідження, але не зумів впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії;

Оцінка « незадовільно» (менше 61 балу) ставиться в тому разі, якщо на захисті студент проявив повне незнання досліджуваної проблеми, не зумів задовільно відповісти на поставлені питання, що свідчить про несамотійне виконання курсової роботи.

## 6. Методи та засоби діагностики успішності навчання

### ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ

1. Аналіз самобутності трипільської культури.
2. Вплив культури трипільців на українське мистецтво.
3. Трансформація трипільської символіки в сучасному українському декоративно-ужитковому мистецтві.
4. Характеристика містобудівельних традицій трипільців.
5. Зооморфізм та антропоморфізм мистецтва трипільців.
6. Аналіз культури кіммерійців.
7. Звіриний стиль скіфського мистецтва: витоки та традиції.
8. Символіка скіфського мистецтва та її вплив на сучасну українську культуру.
9. Аналіз впливу давньоскіфської культури на українське сучасне мистецтво.
10. Аналіз зв'язків та взаємовпливів скіфів та еллінів на території Давньої України.
11. Вплив релігії давніх слов'ян на розвиток мистецтва.
12. Запровадження християнства в Київській Русі: позитиви та негативи.
13. Вплив візантійської культури на розвиток мистецтва Київської Русі.
14. Аналіз формування архітектурних шкіл Київської Русі.
15. Характеристика самобутності архітектури Галицько-Волинського князівства.
16. Тенденції розвитку мозаїчного живопису на теренах Київської Русі.
17. Самобутність іконопису Київської Русі.
18. Данило Галицький та його вплив на мистецький розвиток Галичини та Волині.
19. Волинська ікона XIII-XV століття: традиція та самобутність.
20. Аналіз оборонної архітектури Волині XIV-XVI століть: романські та готичні традиції будівництва.
21. Католицизм та українське мистецтво XV-XVI століть.
22. Аналіз появи Ренесансу на теренах України.
23. Аналіз ренесансної архітектури Львову.
24. Тенденції розвитку української храмової архітектури за часів Речі Посполитої.
25. Особливості монастирського будівництва на Україні у XVI-XVII століттях.
26. Аналіз впливу мистецтва Західної Європи на українську архітектуру XVI-XVII століть.
27. Бароко на Україні: архітектура.
28. Аналіз формування волинської школи іконопису.
29. Аналіз барокової архітектури Луцька.
30. Козацьке бароко: аналіз розвитку.
31. Розвиток "козацької парсуни".
32. Тенденції розвитку української барокової скульптури.
33. Тенденції розвитку українського іконопису XVII-XVIII століть.
34. Архітектура польського бароко на Західній Україні.
35. Аналіз католицького будівництва на Волині.
36. Аналіз традицій дерев'яного церковного будівництва Західної України.
37. Аналіз традицій дерев'яного житлового будівництва на Україні.
38. Особливості будівництва православних монастирів епохи бароко на Україні.
39. Особливості формування шкіл дерев'яного храмового зодчества України.
40. Аналіз храмового будівництва на Волині епохи бароко.
41. Тенденції розвитку класицистичної архітектури на Україні.
42. Вплив творчості передвижників на українське мистецтво.
43. Аналіз впливу імпресіонізму на живопис України.
44. Аналіз архітектури модерну в Києві.
45. Аналіз формування та розвитку художніх центрів України кінця XIX століття.



46. Аналіз розвитку архітектури модерну на Україні.
47. Аналіз розвитку українського авангарду.
48. Особливості “бойчукізму”.
49. Аналіз українського примітивізму.
50. Тенденції розвитку сучасного українського живопису.

## 7. Розподіл балів, які отримують студенти

Зміст роботи	Оформлення роботи	Захист роботи	Загальна кількість балів
50 балів	20 балів	30 балів	100 балів

## Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проєкту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

**8. Методичне забезпечення:** опорні конспекти лекцій з Історії образотворчого мистецтва; інтерактивний комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни (ІКНМЗД); ілюстративні матеріали.

## 9. Список джерел

- Авермат Р. Питер Пауэль Рубенс. – М., 1977.
- Алексеева Т.В. В.Л. Боровиковский и русская культура на рубеже XVIII-XIX веков. – М., 1975.
- Алпатов М.В. Искусство Древней Руси: Памятники XI-XVIII вв. – М., 1969.
- Анатолій Базилевич. Альбом / Упор. М. Криволапов. – К., 1976.
- Английские художники от Хогарта до Тернера / Авт. – сост. И.Кузнецова. – Л., 1966.
- Андреева М.В., Дмитриева О.В. Художники и скульпторы Италии XVI-XVIII вв. – Л. 1963.
- Анри Матисс: Альбом. – Л., 1978.
- Арагон Л. Анри Матисс. – М., 1978.
- Арнасон Г.Г. Скульптура Гудона. – М., 1982.
- Асеев Ю.Э. Архитектура древнего Киева. – Киев, 1982.
- Афанасьев В., Давидов Е. Українське образотворче мистецтво. – К., 1978.
- Афанасьев В.А. Українське радянське мистецтво: 1960-1980рр. – К., 1983.
- Барская Л.Г. Поль Сезанн. – Л., 1975.

- Бартенев И.А., Батажкова В.Н. Очерки истории архитектурных стилей – М., 1983.
- Безхутрий М.М. С.Васильківський. – К., 1979.
- Билецкий П. Украинская портретная живопись XVII-XVIII вв. – Л., 1981.
- Бенев О. Искусство Северного Возрождения. – М., 1973.
- Білецький П. Михайло Дерегус. Альбом. – К., 1987.
- Білецький П. Нарбут. – Л., 1985.
- Білецький П.О. Українське мистецтво другої половини XVII-XVIII ст. – К., 1981.
- Білецький П.О. Український портретний живопис XVII-XVIII ст.: Проблеми становлення і розвитку. – К., 1968.
- Богемская К.Г. Клод Моне. – М., 1984.
- Борозина В.Н. Жан Огюст Доминик Энгр. – М., 1977.
- Бочаров Г.Н. Художественный металл Древней Руси. X – начало XIII в. – М., 1984.
- Брюсова В.Г. Русская живопись XVII века. – М., 1984.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське народне мистецтво. Живопис. – К., 1967.
- Бутник-Сіверський Б.С. Українське радянське народне мистецтво 1941-1967рр. – К., 1970.
- В'юник А.О. О. Курилас. – Львів, 1957.
- Вагнер Г.К. Скульптура Владимиро-Суздальской Руси. – М., 1964.
- Вагнер Г.К. Скульптура Древней Руси. – М., 1969.
- Валентен А. Эль Греко. – М., 1962.
- Варварецький Ю. Становлення української скульптури. – К., 1972.
- Вентури Л. Импрессионизм: Письма художников. Воспоминания Дюран-Рюэля. Документы. – Л., 1969.
- Вентури Л. От Мане до Лотрека. – М.- Л., 1968.
- Вздорнов Г.И. Феофан Грек: Творческое наследие. – М., 1983.
- Виппер Б.Р. Проблема реализма в итальянской живописи XVII-XVIII в. – М., 1976.
- Виппер Б.Р. Очерки голландской живописи эпохи расцвета. – М., 1962.
- Виппер Б.Р. Итальянский Ренессанс. XIII-XVI вв.: В 2 т. – М., 1977.
- Владич Л. Василь Касіян. – К., 1978.
- Владич Л. Л.В.Позен. – К., 1961.
- Водотика О. Архітектура православних храмів України: історія та сучасність. – Київ, 2006.
- Войе Довид. Огюст Роден. – М., 1969.
- Ворона І.І. М. Дерегус. – К., 1958.
- Всеобщая история архитектуры. В 12 т. – М., 1955-1977.
- Всеобщая история искусств. В 6 т. – М., 1956-1965.
- Герман М. Домье. – М., 1962.
- Герман М.Ю. Уильям Хогарт и его время. – Л., 1977.
- Гершензон-Чегодаева Н.М. Д.К. Левицкий. – М., 1964.
- Гершензон-Чегодаева Н.М. Нидерландский портрет XV в. – М., 1972.
- Гершензон-Чегодаева Н.М. Питер Брейгель Старший. – М., 1981.
- Гликман А.С. Никола Пуссен. – Л.- М., 1964.
- Говдя П. Т. Шевченко – художник. – К., 1955.
- Гурченко Ю.М. І. Мурашко. – К., 1956.
- Данилова И.Е. Итальянская монументальная живопись: Раннее Возрождение. – М., 1970.
- Дворжак М. История итальянского искусства в эпоху Возрождения: В 2 т. – М., 1978.
- Демина Н.А. Андрей Рублев и художники его круга: Сб. статей. – М., 1972.
- Дмитриева Н.А. Винсент Ван Гог: Очерк жизни и творчества. – М., 1975.
- Дмитриева Н.А. Пикассо. – М., 1971.
- Драган М. Українська декоративна різьба XVI-XVIII ст. – К., 1970.

- Драган М. Українські дерев'яні церкви. – Львів, 1937.
- Дяченко І. Татяна Яблонська. Альбом. – М., 1973.
- Европейское искусство XIX в. 1789-1871: Сб. статей. – М., 1975.
- Егорова К.С. Ян ван Эйк. – М., 1965.
- Жаборюк А.А. Український живопис останньої третини XIX – початку XX ст. – К., 1990.
- Жаборюк А.А. Мистецтво живопису, графіки на Україні в першій половині і середині XIX ст. – Одеса, 1983.
- Жолтовський П.М. Малюнки Києво-Печерської іконописної майстерності. – К., 1982.
- Жолтовский П.М. Український живопис XVII-XVIII ст. – К., 1978.
- Западноевропейская художественная культура XVIII в. – М., 1980.
- Западноевропейское искусство второй половины XIX в. Сб. статей. – М., 1975.
- Запаско Я.П. Орнаментальне оформлення української рукописної книги. – К., 1960.
- Запаско Я.П., Ісаєвич Я.Д. Пам'ятники книжкового мистецтва: Каталог стародруків. – Львів, 1981, 1984.
- Затенацький Я.П. М.П.Пимоненко. – К., 1955.
- Затенацький Я.П. Український радянський живопис. – К., 1958.
- Знамеровская Т.П. Веласкес. – М., 1978.
- Знамеровская Т.П. Хусепе де Рибера. – М., 1982.
- Золотов Ю.К. Жорж де Ла Тур. – М., 1979.
- Золотов Ю.К. Фрагонар. – М., 1959.
- Золотов Ю.К. Французский портрет XVIII в. – М., 1968.
- Золотов Ю.К., Немилова И.С. Антуан Ватто. – Л., 1973.
- Золотой век Нидерландской живописи / Сост. Н.Н. Никулин. – М., 1981.
- Ильин М.А. Искусство Московской Руси эпохи Феофана Грека и Андрея Рублева. – М., 1976.
- Импрессионисты. Их современники. Их соратники. Живопись. Графика. Литература. Музыка. – М., 1976.
- Искусство народов СССР. 1917-1970 гг. – Сост. О.И. Сопотинский. – Л., 1977.
- История советского искусства: Живопись. Скульптура. Графика: В 2 т. – М., 1965-1968.
- Каганович А.Л. Антон Лосенко и русское искусство середины XVIII столетия. – М., 1963.
- Каганович А.Л. Антон Лосенко. – М., 1963.
- Каптерева Т.П., Быков В. Искусство Франции XVII в. – М., 1969.
- Кеменов В.С. Картины Веласкеса. – М., 1969.
- Ковалевская Н.И. История русского искусства XVIII века. – М., 1962.
- Кожина Е.Ф. Искусство Франции XVIII в. – Л., 1971.
- Колпинский Ю.Д. Искусство Венеции XVI в. – М., 1970.
- Куликова И. Экспрессионизм в искусстве. – М., 1978.
- Лазарев В.Н. Древнерусские мозаики и фрески. – М., 1973.
- Лазарев В.Н. Московская школа иконописи. – М., 1980.
- Лазарев В.Н. Начало раннего Возрождения в итальянском искусстве. – М., 1970.
- Лазарев В.Н. Новгородская живопись. – М., 1982.
- Лазарев В.Н. Происхождение итальянского Возрождения: В 3 т. – М., 1956-1979.
- Лазарев В.Н. Русская иконопись от истоков до начала XVI века. – М., 1983.
- Лазарев В.Н. Старые европейские мастера. – М., 1974.
- Лазарев В.Н. Старые итальянские мастера. – М., 1972.
- Лапшина Н.Ф. С. Рокотов. – М., 1959.
- Лебедева Т.А. Иван Никитин – М., 1975.
- Левина И.М. Искусство Испании XVI-XVII вв. – М., 1966.

- Левитин Е.С. Офорты Рембрандта. – М., 1963.
- Либман М.Я. Дюрер и его эпоха. – М., 1972.
- Либман М.Я. Немецкая скульптура 1350-1550 гг. – М., 1980.
- Лисенков Г. Английское искусство XVIII в. – Л., 1964.
- Логвин Г., Міляєва Л., Свенціцька В. Український середньовічний живопис. – К., 1976.
- Логвин Г.В. З глибин: Гравюри українських стародруків XVI-XVII ст. – К., 1990.
- Логвин Г.В. З глибин: Давня книжкова мініатюра XI-XVIII ст. – К., 1974.
- Логвин Г.В. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятники. – К., 1968.
- Логвин Г.В. Украинское искусство X-XVIII вв. – М., 1963.
- Логвин Г.Н., Міляєва Л.С. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.
- Лясковская О.Ф. Французская готика XII-XIV в. – М., 1973.
- Малицкая К.М. Франциско Сурбаран. – М., 1963.
- Мальцова Н.Л. Французский карандашный портрет XVIII в. – М., 1978.
- Мандер Карел. Книга о художниках. – Л.- М., 1946.
- Матье М.Э. Искусство Древнего Египта. – М., 1970.
- Михайлов А.И. Баженов. – М., 1951.
- Міляєва Л., Логвин Г.В. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1963.
- Моздир М.І. Українська дерев'яна скульптура. – К., 1980.
- Мурашко М.І. Спогади старого вчителя. – К., 1964.
- Намовський Я. І.Труш. – К., 1967.
- Німенко А.В. Українська скульптура другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1963.
- Овсійчук В.А. Українське мистецтво XIV – першої половини XVII ст. – К., 1985.
- Павлов В.В. Скульптурный портрет Древнего Египта. – М., 1957.
- Прусс И.Е. Западноевропейское искусство XVII-XVIII вв. – М., 1974.
- Рембрандт: Альбом. – М., 1981.
- Ривкин Б.И. Античное искусство – М., 1972.
- Рожко В. Відродження Української Православної Церкви на Волині 1917-2006 рр. – Луцьк, "Волинська книга", 2007.
- Рожко В. Нарис історії Української Православної Церкви на Волині. – Луцьк, "Медіа", 2001.
- Ротенберг Е.И. Голландская живопись XVII в. – М., 1972.
- Ротенберг Е.И. Западноевропейское искусство XVII в. – М., 1971.
- Рубан В.В. Український портретний живопис другої половини XIX – початку XX ст. – К., 1986.
- Сахарова И. Алексей Петрович Антропов. 1716-1795. – М., 1974.
- Свенціцький-Святицький І. Ікони Галицької України XV-XVI віків (Збірки Українського національного музею у Львові). – Львів, 1929.
- Свенціцька В.І., Откович В.П. Світ очима народних митців. Українське народне малярство XIII-XX ст. – К., 1991.
- Свенціцька В.І., Сидор О.Ф. Спадщина віків. Українське малярство XIV-XVIII ст. у музейних колекціях Львова. – Львів, 1990.
- Седова Т.А. Рембрандт. – М., 1978.
- Селинова Т.А. Иван Петрович Аргунов. 1729-1801. – М., 1973.
- Соколов Г.И. Искусство Древнего Рима. – М., 1971.
- Соколов Г.И. Искусство Древней Греции. – М., 1980.
- Степовик Д.В. Українська графіка XVI-XVIII ст. – К., 1982.
- Степовик Д.В. Українське мистецтво першої половини XIX ст. – К., 1982.
- Тарас Шевченко. Альбом. / Упор. Д.В.Степовик. – К., 1986.

Тяжелов В.Н. Искусство средних веков в Западной и Центральной Европе. – М., 1981.

Український середньовічний живопис: Альбом. – К., 1976.

Чегодаев А.Д. Импрессионисты. – М. 1971.

Чубова А.П., Иванова А.П. Античная живопись. – М., 1966.

Шапиро Ю.Г. Голландское искусство XVII в. – Л., 1960.

Шапиро Ю.Г. Искусство Фландрии XVII в. – Л., 1962.

Шпаков А. О.Мурашко. – К., 1959.

Яворская Н.В. Западноевропейское искусство XIX в. – М., 1962.